

PM-Tryggt motta- gande - behov av be- manning andra tider än dagtid

Bilaga 6

PM-Tryggt mottagande - behov av bemanning andra tider än dagtid.

Uppdrag

I budget för 2022 fick äldrenämnden i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna se över organisationen för Tryggt mottagande och om det finns behov av bemanning även andra tider än dagtid.

Bakgrund

Äldrenämnden fick i budget 2016 uppdraget att starta ett utvecklingsarbete för att skapa en trygg och hållbar hemgång för den enskilde som skrivs ut från slutenvården. I Bromma, Kungsholmen och Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningar startade pilotprojekt Tryggt mottagande i hemmet i samverkan med hälso- och sjukvårdsförvaltningen på Region Stockholm. Syftet med pilotprojektet var ”att äldre ska uppleva en trygg och hållbar hemgång vid utskrivning från slutenvården och på sikt att antalet återinskrivningar och behov av hemtjänstinsatser ska minska”¹.

Under 2018 introducerades arbetssättet i fler stadsdelsförvaltningar och under 2019 infördes Tryggt mottagande som ett ordinarie arbetssätt i hela Stockholms stad.

Metod

En kartläggning har genomförts via intervjuer av arbetsledare, biträdande beställarchef och beställarchef vid de stadsdelsförvaltningar som organiserar Tryggt mottagande med fokus på frågeställningarna:

- Hur ser organisationen ut idag?
- Finns det behov av bemanning även andra tider än dagtid?
- Vad behöver vidareutvecklats med Tryggt mottagande i hemmet?

Det har genomförts åtta intervjuer med sammanlagt elva deltagare. Underlag från tidigare utvärderingar av Tryggt mottagande i hemmet har även inhämtats. Governos nulägesanalys av God och nära

vård inom Stockholms stads äldreomsorg² våren 2022 har också använts som underlag.

Tryggt mottagande i hemmet i Stockholms stad

Arbetsätt och organisation

Tryggt mottagande utför insatser inom tre områden: stödjande, aktiverande och koordinerande. Målsättningen är att skapa förutsättningar för upplevelse av trygghet hos den äldre och dess närstående vid hemgång från sjukhus. Tryggt mottagande är en tidsbegränsad och rehabiliterande insats i den äldres hem. Det innebär extra stödinsatser utifrån behov och olika kompetenser under en period av vanligtvis två veckor mellan sjukhus, eller från korttidsboende, och återgång till ordinarie hemtjänstutförare. Insatser från Tryggt mottagandes insatser sker dagtid måndag till fredag under den begränsade tiden.

Insatsen Tryggt mottagande sker i samverkan mellan undersköterskorna i Tryggt mottagande, primärvård och primärvårdsrehabilitering samt ordinarie hemtjänst. Tryggt mottagande teamet ingår organisatoriskt i beställarenheterna och ingår inte i valfrihetssystemet.

Biståndshandläggaren uppmärksammar individens behov av Tryggt mottagande i samband med planering inför utskrivning från sjukhus. Därefter fattas beslut om insats från Tryggt mottagande och separata beställningar på omsorgsinsatser formuleras till Tryggt mottagandeteamet dagtid under måndag till fredag samt till ordinarie hemtjänst avseende kvällar, nätter och helger.

Under perioden med Tryggt mottagande samordnar undersköterskan olika aktörers insatser till primärvård, rehab och ordinarie hemtjänst, tar fram en genomförandeplan tillsammans med den äldre, ger insatser i hemmet, kartlägger behov och håller kontakt med anhöriga samt biståndshandläggare. Insatsen avslutas och följs upp vid ett möte i den äldres hem efter cirka en till två veckor. Tryggt mottagandes kartläggning av behov samt uppföljning ligger till grund för biståndshandläggarens beslut om fortsatta äldreomsorgsinsatser.

Kartläggning av Tryggt mottagande i hemmet

I maj 2022 genomfördes en kartläggning av hur stadsdelsförvaltningar organiserat Tryggt mottagande i hemmet. Det finns för närvarande åtta Tryggt mottagandeteam i staden.

Teamen är organiserade hos beställarverksamheterna, två team arbetar i samma lokaler som biståndshandläggarna övriga team utgår

från andra lokaler som servicehus, förebyggande enhet och hemtjänst i egen regi.

I en stadsdelsförvaltning arbetar teamet utspjutt en och en i hemtjänsten i egen regi, resterande team arbetar i sammanhållna team. Antal undersköterskor i teamen varierar mellan två till sju stycken beroende på hur stort geografiskt område teamen arbetar i. Fyra stadsdelsförvaltningar har valt att ha egna team, övriga stadsdelsförvaltningar samarbetar med geografiskt närliggande stadsdelsförvaltningar.

Östra söderort

Enskede-Årsta-Vantör samverkar med Farsta och Skarpnäck, organisatoriskt tillhör Tryggt mottagande Enskede-Årsta-Vantör.

Västra Söderort

Hägersten-Älvsjö samverkar med Skärholmen, organisatoriskt tillhör Tryggt mottagande Hägersten-Älvsjö.

Innerstaden

Södermalm och Östermalm har varsitt eget team. Kungsholmen samverkar med Norrmalm, organisatoriskt tillhör Tryggt mottagande Kungsholmen.

Västerort

Bromma och Hässelby-Vällingby har varsitt eget team. Spånga-Tensta samverkar med Rinkeby-Kista organisatoriskt tillhör Tryggt mottagande Spånga-Tensta.

Utvärderingar av Tryggt mottagande i hemmet

En utvärdering 2017 av pilotprojektets första sex månader visade positiva resultat i form av att både de äldre som fått Tryggt mottagande vid utskrivning från sjukhus och andra involverade aktörer uppgav att insatsen bidragit till ökad trygghet, delaktighet och livskvalitet³.

2018 fick Stiftelsen Äldrecentrum ett uppdrag att utvärdera effekterna av Tryggt mottagande i Stockholms stad. Resultaten visade att det fanns goda erfarenheter med arbetssättet Tryggt mottagande inom staden⁴. De äldre som fått Tryggt mottagande uppgav att de var mycket nöjda med insatserna och att Tryggt mottagandeteamen hade kunnat erbjuda en trygg och säker hemgång.

³ Lumell associates (2017). Uppföljning av Tryggt mottagande i hemmet. Slutrapport av genomförandet av piloter av Tryggt mottagande i hemmet.

⁴ Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (2019). Att komma hem från sjukhus och få ett tryggt mottagande: om insatser från äldreomsorgen efter sjukhusvistelse. Rapport 2019:1.

I rapporten identifierades också möjliga utvecklingsområden. Ett viktigt utvecklingsområde handlade om att anpassa Tryggt mottagande till kraven i den regionala överenskommelsen lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård och sjukvård.

Vidareutveckling av Tryggt mottagande i hemmet

När Tryggt mottagande införts i alla stadsdelsförvaltningar år 2019 gav äldreförvaltningen i uppdrag till Stiftelsen Äldrecentrum att stödja vidareutveckling av arbetssättet Tryggt mottagande för att tydliggöra målgrupper och kunna möta kraven i den regionala överenskommelsen för lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård och sjukvård (LUS)⁵. Uppdraget genomfördes i samarbete med äldreförvaltningen i Stockholms stad och enheten för biståndsbedömning i Östermalms stadsdelsförvaltning.

Stiftelsen Äldrecentrums roll var att tillsammans med beställaren och berörda aktörer inom ramen för uppdraget utveckla metoden Tryggt mottagande genom att ta fram och pröva anpassade arbetssätt, tydliggöra målgrupper samt stödja uppföljning av arbetssätt.

I februari 2020 påbörjades utvecklingsarbetet genom en kartläggning av arbetsprocessen, målgrupper, problemområden kopplade till Tryggt mottagande. Utöver interna utvecklingsområden, visade kartläggningen på flera utvecklingsområden gällande extern samverkan, samverkan och informationsutbyte med slutenvård, primärvård och ordinarie hemtjänst.

Arbetet fick pausas i omgångar på grund av covid-19 pandemin men slutfördes dock under våren 2022 då bland annat följande utvecklingsområden lyftes fram:

- Inkludera Tryggt mottagande i introduktionen för nyanställda biståndshandläggare.
- Bredda/utveckla kriterier för Tryggt mottagande.
- Tydliggöra arbetsgången för biståndshandläggare vid beställning av Tryggt mottagande.
- Utveckla möjlighet att anpassa insatsens längd under pågående insats.
- Utveckla rutin för löpande återkoppling/uppföljning av insatsen till biståndshandläggare.

Tryggt mottagande i hemmet under pandemin

I samband med utbrottet av covid-19 våren 2020 pausades insatserna av Tryggt mottagande och ett flertal av Tryggt mottagandeteamen ingick i stadsdelsförvaltningarnas förstärkningsteam. Vilket innebär att teamen enbart har arbetat med äldre som har varit misstänkt eller konstaterat smittade med covid-19. Omställningen innebär att arbetsförhållandena för teamen förändrades under pandemin, de fick nya arbetsplatser, nya kollegor och nya målgrupper att arbeta med.

Resultat

Samtliga intervjuade lyfte fram kompetens och förmågor hos undersköterskorna i Tryggt mottagande ”*de klarar allt*”. Samtliga förmedlade också goda erfarenheter när teamen ger insatser till så kallade motiveringsärenden, vilket innebär att äldre har tackat nej till hemtjänstinsatser men biståndshandläggare och/eller andra vårdaktörer ser att det finns ett behov av hemtjänstinsatser. De äldre kan då erbjudas insatser Tryggt mottagande. De äldre har oftast tackat ja till fortsatta insatser av ordinarie hemtjänst när teamen avslutat sina insatser.

De intervjuade ser inte behov av att teamen behövs andra tider än måndag till fredag dagtid med motiveringen att möjligheten till koordinering med andra vårdaktörer försvåras under helger och kvällar. Det som också lyftes fram var en farhåga att teamen skulle bli dyrare i drift när teamen behöver schemaläggas på andra tider än dagtid och att det skulle skapa utmaningar för arbetsledningen under andra tider än dagtid.

I Östra söderort har man sedan april 2022 inlett ett försök att äldre som skrivs ut från slutenvården på en torsdag eller fredag och som har behov av insatsen Tryggt mottagande ska erbjudas det under den första helgen efter utskrivningen. Vid intervjun i maj 2022 var det enstaka som hade tackat ja till insatsen under den första helgen. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning kommer att utvärdera vilka effekter detta försök kommer att ge.

Vid intervjuerna framkom också att pandemin påverkat arbetssättet med Tryggt mottagande. Förutom att de flesta teamen har ingått i förstärkningsteam lyfts även andra omständigheter fram som påverkat arbetssättet. Biståndshandläggare arbetade till stor del hemifrån under pandemin vilket medförde att kollegiala arbetsrelaterade samtal minskade eller uteblev. Besök på sjukhus, återkommande samverkansmöten med husläkarmottagningar, och hemtjänstutförare har pausats under pandemin som är en viktig del av arbetssättet för

Tryggt mottagande. Detta har inneburit att inarbetade rutiner och arbetssätt behöver uppdateras och introduceras till nya medarbetare hos alla stadsdelsförvaltningar och externa aktörer.

Det gäller framförallt vid de stadsdelsförvaltningar som samverkar med andra stadsdelsförvaltningar, samt hos de stadsdelsförvaltningar som påbörjade arbetet med Tryggt mottagande 2019. Ett flertal av de intervjuade lyfter att teamens kompetens måste komma mer till användning.

I samband med en nulägesanalys som genomfördes kring God och Nära vård lyfts Tryggt mottagande i hemmet som en viktig del i omställningen mot en God och nära vård, då övergången från sjukhus till det egna hemmet ska vara så trygg och sömlös som möjligt för den enskilde. Flera personer menar att Tryggt mottagande i hemmet skulle kunna vara ett prioriterat utvecklingsinitiativ i stadens satsning på God och nära vård.

Sammanfattande bedömning

Tryggt mottagandeteam med erfarna undersköterskor som med kompetens och resurser och under en avgränsad tidsperiod kan initiera, koordinera och genomföra de insatser som behövs ligger i linje med Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård⁶ och omställningen till God och nära vård⁷.

Med fokus på proaktivt arbete som exempelvis att förebygga återinskrivningar på sjukhus, är Tryggt mottagande en viktig aktör.

Tryggt mottagande är också en metod med fokus på personcentrerad vård, något som ligger i linje med utveckling av God och nära vård.

Då Tryggt mottagande pausades året 2020 och samtliga av de intervjuade bedömer att det behövs en nystart av arbetssättet Tryggt mottagande efter pandemin föreslår äldreförvaltningen följande:

- Tryggt mottagande fortsätter att arbeta dagtid måndag till fredag.
- Fortsätta utvecklingen av Tryggt mottagande inom ramen för omställningen till God och nära vård.
- Bredda/utveckla kriterier för Tryggt mottagande, ge insatsen till andra målgrupper som till exempel motiveringsärenden.
- Utveckla arbetssättet för att möta kraven i den regionala överenskommelsen för lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.
- Föra en kontinuerlig dialog och erfarenhetsbyte med/mellan stadsdelsförvaltningarna via beställarcheferna hur Tryggt

⁶ SFS 2017:612 Lag om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

⁷ SOU 2020:19 God och nära vård En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem. Delbetänkande av utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård Stockholm.

mottagande i hemmet ska fortsätta att utvecklas i enhetlighet med likställighetsprincipen.

- Erfarenhetsutbyte mellan stadsdelsförvaltningarna föreslås ske på beställarchefsmöten anordnade av äldreförvaltningen.